

Дубасенюк О.А. Технології професійно-педагогічної підготовки майбутніх педагогів у сфері виховної роботи // Інноваційні виховні технології у теорії і практиці сучасної освіти: зб. матер. наук.-практ. конф. [за заг. редакцією Т. Є. Федорченко, Ю. В. Ївженка]. Київ, 2021. 70 с. С. 13-15. <http://студенти.kiev.ua/wp-content/uploads/2021/03/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA-%D0%B6%D0%BE%D0%B2%D1%82-2020.pdf>

Дубасенюк Олександра Антонівна,
доктор педагогічних наук, професор
Житомирський державний університет
імені Івана Франка

ТЕХНОЛОГІЇ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ У СФЕРІ ВИХОВНОЇ РОБОТИ

Проблеми виховання, освіти, розвитку молодого покоління набувають особливого значення, оскільки доля майбутнього людства більшою мірою залежатиме від розвитку духовної і моральної сфери суспільства. Тому саме професійна педагогічна діяльність учителя як носія духовних цінностей, спадкоємця поколінь покликана сприяти утвердженню гуманної, демократичної особистості, здатної до саморозвитку, самореалізації своїх інтересів та обдарувань.

Головна мета національного виховання – набуття молоддю соціального досвіду, успадкування духовних надбань українського народу, досягнення високої культури міжнаціональних взаємин, формування у молоді, незалежно від національної приналежності, рис громадянина Української держави, моральної, художньо-естетичної, правової, трудової, екологічної культури. Про актуальність зазначеного напряму свідчать наукові праці таких українських науковців: В. Г. Кременя, І. Д. Беха, І. А. Зязюна, Н. Г. Ничкало, А. М. Бойко, І. І. Коновальчука, Л. О. Хомич, Л. О. Хоружої та ін. Виникає потреба готувати педагога, здатного забезпечити різнобічний розвиток особистості як найвищої цінності суспільства, виховання високих моральних якостей, збагачення на цій основі інтелектуального, творчого та культурного потенціалу українського народу [1].

У здійсненні цієї мети важливу роль покликані відіграти предмети педагогічного циклу, і, перш за все, розділ педагогіки –«Теорія і методика виховання» [2]. Підвищення ефективності професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів до виховної роботи вимагає здійснення технологічної побудови розділу –«Теорія і методика виховання» на основі системного підходу, яка включає такі структурні елементи: цільовий, змістовий, процесуальний [2, 3].

Розглянемо особливості цільового компоненту технології. Під час проектування цілей та завдань технологічного процесу формування у

майбутніх учителів знань та вмінь з теорії і методики виховної роботи використано логіку таксономії навчальних цілей, розроблену групою американських вчених під керівництвом Б. С. Блума у когнітивній та афективній сферах. Технологічна побудова системи цілей розділу, визначених через певні види діяльності студентів може бути представлена шляхом виділення категорій цілей у пізнавальній сфері.

Репродуктивний рівень (знання). Майбутні вчителі мають усвідомити сутність основних понять розділу – «виховання», «процес

виховання», –сутність виховання», «мета, ідеал виховання», –закономірності виховання», –принципи виховання», –форми, методи, засоби, прийоми виховання», –самовиховання» "перевиховання». Висвітлити основні компоненти процесу виховання, тенденції його розвитку у сучасній школі. Застосовані форми та методи у процесі навчання: бесіда, експрес-контроль, тест, індивідуальне та фронтальне опитування, колоквиум, взаємоопитування.

Адаптивний рівень (розуміння). Студенти інтерпретують опорну схему розділу. Пояснюють залежність результатів виховання від взаємодії зовнішніх і внутрішніх чинників розвитку особистості. Необхідно проаналізувати мету виховання відповідно до конкретно-історичного періоду. Обґрунтувати принципи виховання з урахуванням сучасних тенденцій розвитку школи в Україні. Інтерпретувати сутність загальних закономірностей виховання. Застосовані форми та методи у процесі навчання: індивідуальні завдання, подання інформації, консультація, робота у парах змінного складу, дискусія, евристична бесіда, коментоване міркування, коментований доказ.

Конструктивний рівень (застосування). Майбутні педагоги на цьому рівні мають продемонструвати знання щодо сутності базових понять розділу у процесі вирішення педагогічних ситуацій під керівництвом викладача, застосовуючи при цьому традиційні форми, методи і засоби для розв'язування стандартної проблеми. Застосовані форми та методи навчання: розв'язування педагогічних задач, тестування, мікрОВикладання, наведення прикладів, індивідуальні завдання, ділові ігри.

Творчий рівень(аналіз). Студенти мають проаналізувати основні положення –Концепції виховання дітей та молоді у національній системі освіти». Виділити структурні компоненти процесу виховання. Проаналізувати основні напрями виховного процесу. Охарактеризувати взаємозв'язок понять –виховання» і –самовиховання». Проаналізувати особливості різних класифікацій методів та засобів виховання. Використовувати набуті знання у нестандартних ситуаціях, при розв'язуванні складних виховних проблем під керівництвом викладача. Застосовані форми та методи навчання: вивчення, аналіз, конспектування педагогічної літератури, аналіз педагогічних понять, концепцій виховання, контент-аналіз, аналіз повідомлення, доповіді на занятті, коментоване читання, рецензування, розв'язування педагогічних задач проблемного характеру.

Дослідницький рівень (синтез). Майбутні педагоги розкривають сутність досвіду вчителів-новаторів у галузі виховання. Розробити план різних за формою виховних заходів. Написати реферати з актуальних проблем виховання. Розробити опорну схему одного з напрямів виховного процесу. Визначити одну з актуальних проблем виховання дітей і розробити шляхи та технологію її розв'язування. Узагальнити результати своєї діяльності Застосовані форми та методи навчання: реферативні форми роботи, доповіді, розробка опорних схем, таблиць, моделювання виховних заходів, розробка рольових ігор, диспути, дискусії, рольове проектування.

Оцінно-узагальнюючий рівень (оцінка). Студенти здатні оцінити значення того чи іншого матеріалу у цілісній системі розділу, ґрунтуючись на чітких критеріях оцінки. Обґрунтувати логіку побудови педагогічних систем А. С. Макаренка, В. О. Сухомлинського та порівняти їх на основі розроблених чинників. Виділити інноваційні підходи у педагогічних системах М. Монтесорі, С. Френе, Я. Корчака та оцінити їх внесок у загальну теорію виховання та розвитку особистості. Обґрунтувати педагогічні здобутки вихователів-майстрів за визначеними критеріями для визначення перспектив розвитку української системи виховання. Побудувати один з варіантів гуманістично орієнтованої класифікації методів та принципів виховання. Застосовані форми та методи навчання: експертна оцінка, ділова гра, проведення експерименту, мозковий штурм, колективний пошук, анкетування, тестування.

Створена технологія професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів до формування виховної майстерності майбутніх педагогів передбачає цілеспрямованість, керованість, контрольованість, оптимальність навчального процесу, тобто побудову такого процесу, який можна відтворити і який приводить до проєктованого результату.

Список використаних джерел

1. Кремень В. Г. Філософсько-освітня діяльність: інноваційні аспекти // Становлення і розвиток науково-педагогічних шкіл: проблеми, досвід, перспективи: зб. наук. праць / за ред. В. Кременя, Т. Левовицького. Житомир : Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2012. С. 10–26.

2. Практикум з педагогіки : навч.-метод. посіб. / [за заг. ред. О. А. Дубасенюк, А. В. Іванченка]. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2005. 432 с.

3. Технології професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів : навч. посіб. : у 2-х ч. / [за заг. ред. О. А. Дубасенюк]. Житомир : Житомир. держ. пед. ун-т, 2001. Ч. 1 : Технології загальнопедагогічної підготовки майбутніх учителів. 260 с.